

kelig brugbart Grundlag for den her omhandlede Sags Tilendbringelse. Derfor den høitærede Regjering og derfor dette Things Medlemmer maatte finde, at mit Forslag indeholder et saadant Grundlag, da har jeg naaet mit Maal, og jeg skal derfor være tilfreds med en Dom over mit Forslag, som gaar ud derpaa.

Efter denne mere almindelige Ytring skal jeg tillade mig at knytte nogle enkelte Bemærkninger til det første Foredrag, som vi hørte idag. Det ærede 1ste Medlem for 7de Kredts (Stuel) mindede om, at jeg ved Indbringelsen af mit Lovforslag havde udtalt den Anskuelse, at det muligvis vilde have været det Retteste at blive staaende ved det Grundlag med Hensyn til Lovgivningen om det heromhandlede Forhold, paa hvilket vi nu befinde os. Jeg har ganske rigtig udtalt dette som min Anskuelse, og jeg vedkjender mig fremdeles, at det for mig staar som tvivlsomt, hvorvidt det ikke vilde have været rettest at blive staaende ved, hvad vi i saa Henseende have, idet vi lode Forholdet afvikle sig af sig selv. Men jeg vil tillade mig tillige at bringe i Erindring, at jeg motiverede min Fremtræden med mit Lovforslag, som det nu foreligger, med en Henvisning til, at det fra alle Sider maatte betragtes som en afgjort Sag, at vi ikke vilde kunne blive staaende stille, men maatte gaa videre, og at det derfor egentlig kun gjaldt om at afgjøre det Spørgsmaal, hvorledes vi skulde gaa videre. Jeg henviste endvidere til, at de Forsøg paa en yderligere Behandling af Forholdet, som ere gjorte dels i det af den høitærede Indenrigsminister indbragte Forslag om Forpagtningerne af Bøndergaardene paa 50 Aar og dels i det Forslag, der staar som det næste Numer paa Dagsordenen, aldeles ikke tiltalte mig, at jeg fandt dem begge meget ubedige, og at jeg ubetinget vilde stemme imod dem. Jeg henviste endelig til, at hvad der iøvrigt var bragt paa Bane, navnlig en tvungen Tilveiebringelse af frivillige Salgsplaner, for mig stillede sig som noget meget tvivlsomt, og at jeg saaledes ikke saa, at der var nogen anden Veie tilbage at gaa end at rette Bestræbelserne paa ved en Lov endelig

at ordne det omhandlede Forhold. Jeg sølte mig ogsaa overbevist om, at, naar jeg gjorde et Forsøg i denne Retning, da stod dette ikke i Strid med, hvad Mertallet af dette Things Medlemmer ønskede, og jeg henviste i saa Henseende ved Indbringelsen af mit Lovforslag til den Dagsorden, der ifjor blev vedtagen her i Thinget, og som fastholdt Lovgivningsmagtens Ret til ved Lov at paabyde Fæstegodssets Overgang til Selveiendom. Jeg indrømmer imidlertid, at der ved Siden heraf er et andet Spørgsmaal at afgjøre, nemlig det Spørgsmaal, om Grundlovens § 82 er fyldestgjort ved mit Forslag, eller med andre Ord — om mit Forslag, idet det paabyder Fæstegodssets Overgang til Selveiendom og i visse Tilfælde udøver en Tvang i denne Retning, saa ogsaa tillige giver fuldstændig Erstatning for den Eiendom, som det saaledes paalægges en Mand at afgive. Her befinde vi os jo imidlertid inde paa et Omraade, hvor et Skjøn sikkert nok maa være det Afgjørende. Jeg har overveiet dette Spørgsmaal saa noie, som jeg har været istand dertil, og jeg udtaler i Genhold, dertil som min Overbevisning, at mit Forslag giver fuldstændig Erstatning. Jeg skal i saa Henseende henvise til, at Lovforslagets § 2, 3die Stykke, byder, at Fæstegaardene skulle stilles til Auktion frie for Fæstetvang, at det samme Stykke i § 2 giver Eieren Ret til selv at være Kjøber — en Ret, som i mange Tilfælde kan have en ikke ringe Betydning for Godseieren — og at Slutningen af Paragrafen fritager for Brug af stemplet Papir. Jeg skal endvidere henvise til, at Lovforslagets § 5 bestemmer, at den samme Ret, der ifølge Lovens af 19de Februar 1861 § 2 tilkommer den Godseier, som sælger sit Gods til Fæsteren eller Fæsterens Efterladte, til Inddragelse af hver 10de Gaard — lad mig for Kortheds Skyld betegne Retten saaledes — ogsaa skal komme til Anvendelse, naar Gaardene efter denne Lov sælges ved Auktion, uden at Eieren selv er Kjøber, og at § 7 endelig bestemmer en hurtig Dphør af Fæstetvangen, i det Tilfælde, som deri er omhandlet. Dette er Altsammen Bestemmelser, der, tagne som et Hele, ere til Gunst for den Godseier, der sælger sit Fæste-